

Beknopt verslag veldwerk Zeegras en Macrofytobenthos kartering 2000

Gebieden die voor deze kartering bezocht zijn	-	Veldwerkperiode
• Groninger kust	-	week 31/34/35
• Ameland Zuidkust	-	week 35
• Terschelling Haven/Zuidkust	-	week 36
• Oosterschelde	-	week 39

Algemeen

Het veldwerk voor de Groninger kust werd verricht door medewerkers van de Meetdienst-Directie Noord Nederland en door medewerkers van de Meetkundige Dienst. Het veldwerk voor de overige gebieden werd uitsluitend door medewerkers van de Meetkundige Dienst verricht.

De weersomstandigheden waren over het algemeen bijzonder goed te noemen, tijdens de werkzaamheden langs de Groninger kust waren er twee slecht weer dagen en moest er slechts op een dag het veldwerk voortijdig afgeblazen worden i.v.m. bijzonder slecht weer (onweer en waterhazen). Op Terschelling was er 1 dag zeer veel regen en wind, er is toen wel doorgewerkt. In de Oosterschelde is er een aantal uren niet gewerkt door het slechte weer. Het zeegras was, door het ontbreken van harde najaarsstormen, overal in goede staat en van afslag was dan ook geen sprake.

Voor het inmeten van monsterpunten werd door de Meetdienst gebruik gemaakt van dGPS apparatuur van het merk Sercel en de Meetkundige Dienst gebruikte ontvangers van het merk Trimble. Voor het eerst werden dit jaar ook GPS ontvangers van het merk Garmin ingezet om te bekijken hoe de betrouwbaarheid van deze eenvoudige ontvangers is ten opzichte van de dGPS systemen nu de Selective Availability door de Amerikaanse overheid is beëindigd. Vooralsnog lijkt met deze eenvoudige (zeer handzame) ontvangers een nauwkeurigheid van ca. 3 - 5 meter gehaald te kunnen worden.

Groninger kust

Met de Meetdienst werd overeen gekomen dat deze in week 31 al een deel van het veldwerk zou verrichten. Het ging hierbij uitsluitend om gebieden die een zeer geringe bedekking hadden en waar, in het verleden alleen losse pollen aangetroffen waren.

Het betrof het gebied nabij Hoornhuizen/Marne en het gebied tussen het Gasstation en de Eemshaven. In het laatste gebied werd het veldwerk volgens afspraak per 'Trike' verricht. De overige gebieden, waarin ook de drie zg. concentratie gebieden vallen, werden na afstemming van methodiek door twee ploegen van de Meetdienst en een ploeg van de Meetkundige Dienst bemonsterd. Een aantal overgebleven vakken, waar in voorgaande jaren geen zeegras is gevonden, werd tenslotte op 18 oktober door de Meetdienst bezocht waarbij ook nu weer geen zeegras aangetroffen werd.

De concentraties van pollen werden, in tegenstelling tot voorgaande jaren, direct in het veld geclusterd tot velden. Dat betekende een enigszins aangepaste methode t.o.v. voorgaande jaren, toen de velden naderhand op het kantoor bepaald werden.

Met name de onderlinge afstemming van deze benadering was van groot belang: wat neem je wel en wat neem je niet meer als veld op, waar ligt de grens tussen losse pollen en geclusterde

pollen. Het bleek dat overeenstemming in aanpak goed mogelijk was, al blijft het in sommige gevallen moeilijk het onderscheid te maken.

Tijdens het veldwerk werd er ook speciaal gelet op de standplaats van het zeegras en de eventuele sporen van de kokkelvisserij. In de eerste week van het veldwerk was er nog geen groen licht gegeven aan de kokkelvisserij (in verband met een kort geding aangespannen door de Waddenvereniging), wel lagen de schepen vlak voor de kust in de aanslag en hadden de vissers hun raaien al uitgezet. Op een tweetal locaties (ten westen van Noordpolderzijl en ter hoogte van Hoornhuizen) werden wel sporen aangetroffen van omwoeling van de bodem. Of dit sporen van kokkelaars waren was niet duidelijk. Er is een aantal foto's van deze sporen gemaakt. De ploeg van de Meetdienst vond wel sporen van activiteiten (onderhoud rijshouten dammen, sporen van rupsvoertuigen) binnen het onderzoeksgebied ter plaatse van de Westpolder. Het is opmerkelijk dat de Dienstkring van Rijkswaterstaat blijkbaar niet op de hoogte is van de kwetsbaarheid van de zeegraslocaties. Het is zeer aan te bevelen de Dienstkring kaarten te sturen met deze locaties zodat er in de toekomst rekening gehouden wordt met het al dan niet voorkomen van zeegras.

De algemene indruk is dat er plaatselijk sprake is van een lichte afname van Klein zeegras ten opzichte van voorgaand jaar. Met name ter hoogte van Hoornhuizen is een afname van zeegras geconstateerd binnen de vakken. Ook ten westen van Noordpolderzijl buiten de vakken lijkt een afname van het aantal pollen te zijn.

Groot zeegras is nog maar sporadisch gevonden langs de Groninger kust, daar lijkt de achteruitgang zich voort te zetten. Dit in tegenstelling tot de Paap waar de situatie op zijn minst stabiel lijkt, het Groot zeegras lijkt zich daar goed gevestigd te hebben. Er is dit jaar zelfs vrij dicht onder het gasstation Groot zeegras aangetroffen, de bedekking is zeer gering maar het lijkt er op dat er sprake is van heel geringe uitbreiding naar het Noord-westen.

Ameland

Dit jaar is er in het kader van het "Evaluatieonderzoek Schelpdiervisserij 2^e fase" voor het eerst een onderzoek geweest naar het voorkomen van zeegras langs de Zuidkust van Ameland. Vanaf het Oerder duinen gebied werd westwaarts gelopen tot aan de Veerdam waarbij een zone van 500 meter vanuit de kustlijn werd aangehouden. Het gebied tussen de Veerdam en de Stroomleidam (Ballumerbocht) werd tot aan de geul (Brandgat) bekeken, deels op het slik en deels vanaf de dijk in verband met de slechte toegankelijkheid. De zone vanaf de Stroomleidam tot aan paal 49 nabij de Badweg viel buiten de opdracht maar is toch in zijn geheel vanaf de dijk bekeken.

Het veldwerk werd onder optimale weersomstandigheden verricht waarbij het zicht en de waterstanden eveneens uitstekend waren. Er is op voorhand nagevraagd bij lokale instanties zoals het Natuurcentrum Ameland en Rijkswaterstaat over eventuele zeegras locaties. Tijdens het veldwerk werd geen zeegras waargenomen, ook niet in de slenken op de Oostkant van het eiland.

Terschelling

Op Terschelling werden, naast de jaarlijks te bemonsteren gebieden, de overige delen van de zuidkust onderzocht op het al dan niet voorkomen van zeegras, eveneens in het kader van het "Evaluatieonderzoek Schelpdiervisserij 2^e fase". Het veldwerk strekt zich uit van de Plaat (havenkom) tot aan de Derde slenk op de Boschplaat. De teruggang van het Groot zeegras op

de Plaat bij West Terschelling heeft zich ook dit jaar weer voortgezet. Nabij de Ans (het oude haventje) heeft de teruggang geleid tot het bijna geheel verdwijnen van Groot zeegras, een enkele pol werd daar nog aangetroffen. In de overige jaarlijks bezochte locaties langs de zuidkust, waar over het algemeen uitsluitend Klein zeegras gevonden wordt, lijkt de situatie stabiel. Het grote aaneengesloten veld met Klein zeegras vlak aan de dijk ter hoogte van Hoorn is niet zichtbaar veranderd, het veld rond de oude mosselbank op het Wad ter hoogte van Oosterend, heeft plaatselijk hogere bedekkingen ten opzichte van het vorig jaar. Ter hoogte van de Wierschuur is sinds enige jaren sprake van (voorzichtige) uitbreiding, pollen Klein zeegras worden daar steeds verder op het wad waargenomen, ook dit jaar is dit het geval. Er werden meer, en grotere pollen gevonden, deze ontwikkeling lijkt zich met name naar het oosten door te zetten tot aan de Rimkeskooi en sluit westelijk aan op het veld rond de oude mosselbank. Het blijven echter los staande pollen, van een 'veldbedekking' is nog lang geen sprake.

De overige delen van de Zuidkust lijken te dynamisch voor vestiging van zeegras, vooral in het gedeelte tussen West Terschelling en De Keeg, zeegras is hier dan ook niet waargenomen. In het meest oostelijk gelegen gebied, voor de Groede en de Boschplaat en in de slenken werd eveneens geen zeegras waargenomen.

Oosterschelde

De bezochte gebieden zijn; Zandkreek, Noordbout, Viane, St. Annaland (Mastgat) en de Slikken van Kats. Tevens werden er steekproefsgewijs opnamen gemaakt op de Oesterbank bij Yerseke, de plaat van Oude Tonge en de Dortsman.

Op de Noordbout is in het geheel geen zeegras meer gevonden, een teruggang was al in voorgaande jaren geconstateerd. Een van de oorzaken hiervoor zou het veelvuldig pierensteken kunnen zijn. Ook dit jaar leek het gebied weer omgeploegd. Op de slikken van Kats werden behoorlijke veldjes Klein zeegras gevonden met gemiddeld hogere bedekking dan bij voorgaand veldonderzoek. Bij St. Annaland is een deel van de veldjes verdwenen of is een deel van het areaal afgenomen. Op de slikken van Viane is geen Groot zeegras meer gevonden, in de Noord-oost hoek neemt het aandeel groenwier steeds meer toe wat meestal ten kosten gaat van de zeegrasbedekkingen. In de Zandkreek is deze groenwier ontwikkeling vooral in het zuidelijk deel de oorzaak van een forse achteruitgang van de velden met Klein zeegras. Op de oude kleibanken zijn de bedekkingen door de jaren heen steeds lager geworden en op sommige delen zelfs geheel verdwenen. In het Noordelijk deel is er echter enige toename van Groot zeegras ten oosten van de oude veerdam. Op de Katseplaat is in het geheel geen zeegras waargenomen. Opmerkelijk is dat op de Oesterbank nabij Yerseke waar het mooie veld in zijn geheel verdwenen is in de afgelopen twee jaar, nu weer een aantal pollen Klein zeegras gevonden is. Deze pollen liggen niet meer exact op de plek van het oorspronkelijke veld maar wat meer naar het oosten toe, op de wat zanderige delen. Wellicht is het goed om deze ontwikkeling de komende jaren te volgen, al is het steekproefsgewijs. Op de Plaat van Oude Tonge is dit jaar geen zeegras meer aangetroffen tijdens de steekproeven.